

ART BIZNESDA PR KOMMUNIKATSIYALAR

Rustam Raxmanovich Qodirov

“Ijtimoiy fanlar va informika” kafedrası katta o’qituvchisi
Kamoliddin Behzod nomidagi milliy rassomlik va dizayn instituti

DOI: <https://doi.org/10.37547/ssa-V5-03-10>

Annotatsiya: Ushbu maqolada art biznesda PR kommunikatsiyalarining ahamiyati, ularning san’at va biznes o’rtasidagi o’zaro aloqalarni mustahkamlashdagi roli tahlil qilinadi. PR strategiyalarining muvaffaqiyatli tatbiqi art bozorini rivojlantirishga va ijodkorlarning brend sifatida shakllanishiga qanday ta’sir qilishi yoritiladi.

Kalit so'zlar: art biznes, PR kommunikatsiyalar, san’at marketingi, brending, media strategiya, art bozori, raqamli marketing, ijtimoiy tarmoqlar, kontent marketing, NFT, blokcheyn, sun’iy intellekt, virtual reallik, crowdfunding, interaktiv texnologiyalar.

Аннотация: В данной статье анализируется значение PR коммуникаций в арт-бизнесе, их роль в укреплении взаимодействия между искусством и бизнесом. Рассматривается влияние успешного применения PR-стратегий на развитие арт-рынка и формирование бренда художников.

Ключевые слова: арт-бизнес, PR-коммуникации, арт-маркетинг, брендинг, медиа стратегия, арт-рынок, цифровой маркетинг, социальные медиа, контент-маркетинг, NFT, блокчейн, искусственный интеллект, виртуальная реальность, краудфандинг, интерактивные технологии.

Abstract: This article analyzes the importance of PR communications in the art business, their role in strengthening the interaction between art and business. The impact of successful using of PR strategies on the development of the art market and the formation of the artist's brand is considered.

Keywords: art business, PR communications, art marketing, branding, media strategy, art market, digital marketing, social media, content marketing, NFT, blockchain, artificial intelligence, virtual reality, crowdfunding, interactive technologies.

Art bozori jadal rivojlanayotgan sohalardan biri bo’lib, unda PR kommunikatsiyalari muhim rol o’ynaydi. Zamonaviy art bozori nafaqat individual san’atkorlar, balki galereyalar, muzeylar, auktsion uylari va san’at bilan bog’liq boshqa biznes subyektlari uchun ham keng imkoniyatlar yaratmoqda. Shu bilan birga, ushbu sohada raqobatning kuchayishi san’atkorlar va san’at tashkilotlarini samarali kommunikatsiya strategiyalarini ishlab chiqishga majbur qilmoqda.

PR kommunikatsiyalari san’at mahsulotlarini auditoriyaga yetkazish, san’at asarlarining brendini yaratish va ularning tijorat muvaffaqiyatini ta’minlashda muhim omil hisoblanadi. Bugungi kunda raqamli texnologiyalar va ijtimoiy tarmoqlarning ommalashuvi tufayli san’at biznesida PR faoliyati yanada dolzarb ahamiyat kasb etmoqda.

Maqolada art biznesda PR kommunikatsiyalarining asosiy jihatlari, vositalari va amaliyotlari tahlil qilinadi. Xususan, san’at sanoatida brending, media aloqalar va innovatsion PR strategiyalarining o’rni, shuningdek, raqamli texnologiyalar va yangi trendlar yordamida auditoriyani kengaytirish usullari ko’rib chiqiladi. Ushbu tadqiqot san’at biznesida PR kampaniyalarini muvaffaqiyatli yuritish bo’yicha nazariy va amaliy tavsiyalarni taqdim etishga qaratilgan.

San'at sohasida PR kommunikatsiyalari quyidagi maqsadlarga erishish uchun muhim hisoblanadi:

- San'atkor va brend imidjini shakllantirish;
- Auditoriya bilan doimiy aloqani ta'minlash;
- Ko'rgazma va tadbirlarning muvaffaqiyatli o'tishini ta'minlash;
- Media orqali san'at mahsulotlarini ommalashtirish.

San'at biznesida PR kommunikatsiyalari nafaqat san'atkorlar, balki san'at galereyalari, muzeylar, kolleksionerlar va san'at ixlosmandlari o'rtasidagi bog'liqlikni mustahkamlashga xizmat qiladi. Bu jarayon art bozorining barqaror rivojlanishiga yordam beradi va san'at mahsulotlarining keng ommaga yetib borishini ta'minlaydi.

PR kommunikatsiyalari san'at sohasida uzoq muddatli brend qiymatini yaratish va mustahkamlashda ham muhim ahamiyat kasb etadi. San'atkorlar o'z nomlarini global bozorga olib chiqish uchun samarali PR strategiyalaridan foydalanishlari zarur. Xususan, PR kommunikatsiyalari yordamida san'atkorlarning ijodi haqida aniq va jozibali taqdimot yaratish, ularni san'at ixlosmandlari va investorlariga taqdim etish mumkin.

Bundan tashqari, PR kommunikatsiyalari san'at biznesida tijorat jihatidan ham foydali bo'lishi mumkin. To'g'ri yo'lga qo'yilgan PR strategiyalari orqali san'at mahsulotlarining savdosini oshirish, investorlarni jalb qilish va yangi bozor segmentlariga kirish imkoniyatlari yaratiladi. Shu sababli, san'at biznesida PR kommunikatsiyalarini rivojlantirish, uning o'ziga xos usullaridan foydalanish zamonaviy san'at industriyasining ajralmas qismiga aylanib bormoqda.

San'at biznesida PR kommunikatsiyalarining quyidagi vositalari keng qo'llaniladi:

- Matbuot va media: Gazeta, jurnal va onlayn nashrlar orqali san'at loyihalarini yoritish san'atning keng ommaga yetib borishiga yordam beradi. Jurnalistlar va san'at tanqidchilari bilan samarali aloqalar o'rnatish san'atkorlarning tanilishida muhim rol o'ynaydi.
- Ijtimoiy tarmoqlar: Instagram, Facebook, TikTok, Twitter va YouTube orqali san'at asarlarini ommalashtirish hozirgi kunda eng samarali PR vositalaridan biri hisoblanadi. Ijtimoiy tarmoqlarda vizual kontent (foto va video), jonli efirlar va interaktiv postlar orqali san'at ixlosmandlari bilan bevosita muloqot qilish mumkin.
- San'at tadbirlari: Ko'rgazmalar, bienale, auksionlar, festivallar va san'at yarmarkalari ijodkorlar va galereyalarga o'z ijodlarini namoyish etish hamda auditoriya bilan yaqin aloqalar o'rnatish imkonini beradi. Ushbu tadbirlarda jurnalistlar va san'at ixlosmandlarini jalb qilish orqali keng jamoatchilikka chiqish mumkin.
- Brend hamkorliklari: Mashhur brendlar bilan hamkorlikda reklama va homiylik kampaniyalarini tashkil etish san'atni tijorat yo'nalishida rivojlantirishga yordam beradi. Brendlar va ijodkorlar hamkorligi orqali o'zaro foydali marketing strategiyalarini yaratish mumkin.
- Email marketing: San'at ixlosmandlari va kollektorlar bilan aloqani saqlab qolish uchun muntazam ravishda yangiliklar va maxsus takliflarni email orqali yuborish PR strategiyalarining samarali vositasi hisoblanadi.
- Podcast va vebinarlar: San'at olamidagi tendensiyalar va ijodiy jarayonlar haqida suhbatlashish orqali san'at ixlosmandlari va san'at sohasi vakillari bilan aloqani mustahkamlash mumkin.
- Blog va veb saytlar: Ijodkorlar va galereyalar uchun shaxsiy veb saytlar va bloglar yaratish auditoriya bilan doimiy aloqada bo'lish imkonini beradi. Bloglar orqali ijodiy jarayon, ilhom manbalari va yangi loyihalar haqida ma'lumot berish mumkin.

Bu vositalar san'at mahsulotlarining tanilishiga hamda art bozori ishtirokchilarining muvaffaqiyatiga katta ta'sir ko'rsatadi. PR kommunikatsiyalaridan strategik foydalanish san'at asarlarining qadriyatini oshirish va kengroq auditoriyaga yetkazish imkoniyatini taqdim etadi.

San'at biznesida muvaffaqiyatli PR strategiyasini shakllantirish uchun quyidagi omillar muhim ahamiyat kasb etadi:

- Maqsadli auditoriyani aniqlash: San'at asarlarini sotib olishi mumkin bo'lgan auditoriyani o'rganish va ularning qiziqishlarini inobatga olish. Raqamli texnologiyalar yordamida xaridorlar segmentatsiyasi yanada aniq va samarali amalga oshiriladi.

- Raqamli marketingdan foydalanish: SEO, SMM va kontekstual reklama orqali san'at loyihalarini ilgari surish. San'atkorlarning ijtimoiy tarmoqlardagi faolligi va raqamli platformalar orqali auditoriyaga yetib borishi muhim rol o'ynaydi.

- Media bilan aloqalar: Jurnalistlar va san'at tanqidchilari bilan samarali hamkorlik qilish. San'at shoularini tashkil qilish va ommaviy axborot vositalari orqali faol reklama olib borish.

- Interaktiv kontent yaratish: San'at ixlosmandlari va kolleksionerlarini jalb qilish uchun virtual realistik turlar, jonli efirlar va interaktiv tadbirlarni tashkil etish. San'at ko'rgazmalari uchun mobil ilovalar va AR (kengaytirilgan reallik) texnologiyalaridan foydalanish ham samarali usul hisoblanadi.

- Ommaviy axborot vositalari bilan strategik hamkorlik: Mashhur san'at tanqidchilari, bloggerlar va nufuzli media platformalari bilan hamkorlik qilish orqali san'at loyihalarining obro'sini oshirish. PR agentliklari va san'at sohasida faol bo'lgan digital platformalar bilan hamkorlik qilish muhimdir.

- Ko'p kanalli marketing strategiyasi: An'anaviy PR usullari (matbuot, televideniye, radio) bilan birga raqamli media (ijtimoiy tarmoqlar, bloglar, email marketing) vositalarini uyg'unlashtirish.

- San'at tadbirlarini tashkillashtirish: Ko'rgazmalar, mahorat darslari, ijodiy uchrashuvlar orqali brendni ommaga yaqinlashtirish va san'at ixlosmandlari bilan mustahkam aloqa o'rnatish. VIP mijozlar uchun yopiq tadbirlar va maxsus kolleksiya taqdimotlari ham art marketingning samarali usullaridan biri hisoblanadi.

- San'at ixlosmandlari va kolleksionerlar bilan ishlash: Ularning qiziqishlarini inobatga olib, individual yondashuv va maxsus takliflar orqali doimiy mijozlar bazasini yaratish. San'at kolleksiyachilari bilan shaxsiy muloqot qilish va ularga eksklyuziv takliflar taqdim etish muhim ahamiyat kasb etadi.

- Tahlil va natijalarni baholash: PR kampaniyalarining samaradorligini baholash va kelajakdagi strategiyalarni optimallashtirish uchun analitik vositalardan foydalanish. Raqamli marketing strategiyalarining KPI (asosiy samaradorlik ko'rsatkichlari) asosida baholanishi natijadorlikni oshiradi.

- Xalqaro bozorda brendni targ'ib qilish: Global miqyosdagi san'at yarmarkalarida ishtirok etish, xalqaro san'at media platformalarida targ'ibot olib borish va chet ellik kolleksiyachilar bilan aloqa o'rnatish.

- Innovatsion texnologiyalarni joriy etish: Art bozorida muvaffaqiyatga erishish uchun AI (sun'iy intellekt), big data va blokcheyn texnologiyalaridan foydalanish san'at asarlarini ilgari surishning yangi usullaridan biri hisoblanadi.

Ushbu omillar PR kommunikatsiyalarining samaradorligini oshiradi va san'at biznesining muvaffaqiyatli rivojlanishiga ko'maklashadi. O'zbekistonda zamonaviy media platformalar va ijtimoiy tarmoqlar san'at biznesida hal qiluvchi ahamiyatga ega. ArtUzb yoki Cultural Dialogue singari ixtisoslashtirilgan mahalliy va xalqaro san'at nashrlaridagi maqolalar maqsadli auditoriya - kolleksionerlar, galereyachilar va san'at muxlislarining e'tiborini jalb etishga ko'maklashadi. Shu bilan birga, Instagram, Telegram va Facebook kabi ijtimoiy tarmoqlar o'zbek rassomlari, galereyalari va san'at agentlari uchun auditoriya bilan tezkor aloqa o'rnatish, asarlarni targ'ib qilish va ko'rgazmalarni real vaqt rejimida e'lon qilish imkonini beruvchi muhim vositaga aylanmoqda. Ayniqsa, Instagram o'zining vizual yo'naltirilganligi tufayli O'zbekistonda san'atni targ'ib etishning eng asosiy kanallaridan biriga aylandi. Bu esa rassomlarga qisqa muddat ichida keng auditoriyaga yetib borish va o'ziga xos imidj yaratish imkoniyatini berdi.

Zamonaviy san'at biznesida raqamli PR strategiyalari muhim o'rin tutadi. Raqamli texnologiyalar san'atni ommalashtirish, yangi auditoriyaga yetib borish va san'at mahsulotlarini global bozorga olib chiqishda katta rol o'ynaydi. Quyida raqamli PR va san'at biznesidagi asosiy innovatsiyalar keltirilgan:

- Ijtimoiy tarmoqlar va kontent marketing: Instagram, TikTok, YouTube va Facebook kabi platformalar ijodkorkorlar va galereyalar uchun samarali reklama kanallariga

aylangan. Vizual kontent va jonli efirlar yordamida san'at ixlosmandlari bilan bevosita muloqot qilish mumkin.

- NFT (No'non-Fungible Token) va blokcheyn texnologiyalari: San'at asarlarining raqamli shaklda sotilishi, kollektsiyachilar bilan yangi shaklda hamkorlik qilish imkonini beradi. NFT bozori san'atkorlarga o'z asarlarining qiymatini oshirish va ularni global auditoriyaga taqdim etish imkoniyatini yaratdi.

- Sun'iy intellekt va data analiz: Sun'iy intellekt san'at tendensiyalarini tahlil qilish, auditoriya xatti-harakatlarini o'rganish va shaxsiylashtirilgan marketing strategiyalarini ishlab chiqishda qo'llanilmoqda.

- Virtual va kengaytirilgan reallik (VR/AR): San'at ko'rgazmalari va galereyalari virtual reallik formatida tashkil qilinib, san'at asarlarini uzoq masofadan turib ko'rish imkonini beradi. Bu, ayniqsa, pandemiya sharoitida san'at ixlosmandlari uchun qulay vositaga aylandi.

- Interaktiv veb-saytlar va ilovalar: San'at biznesi uchun maxsus ishlab chiqilgan veb-saytlar va mobil ilovalar orqali mijozlar o'zlari uchun mos keladigan san'at asarlarini tanlash, xarid qilish yoki san'at loyihalarida ishtirok etish imkoniga ega bo'lishmoqda.

- Chatbotlar va avtomatlashtirilgan mijozlarga xizmat ko'rsatish: Raqamli san'at biznesida chatbotlar va sun'iy intellekt yordamida mijozlar bilan tezkor aloqa o'rnatish va ularga shaxsiy takliflar berish tizimi rivojlanmoqda.

Raqamli PR va innovatsiyalar san'at biznesining yanada jadal rivojlanishiga, auditoriya bilan chuqur va samarali aloqa o'rnatishga xizmat qilmoqda. Ushbu texnologiyalar kelajakda san'at sanoati rivojlanishining ajralmas qismi bo'lib qolishi kutilmoqda. San'at biznesidagi PR kommunikatsiyalari nafaqat san'at asarlarini targ'ib qilish, balki qiymat yaratish va auditoriyani jalb etishga qaratilgan strategiyaning muhim qismidir. Maqsadli auditoriyaning turli segmentlari bilan o'zaro munosabat o'rnatish, zamonaviy media platformalardan foydalanish va axloqiy me'yorlarga rioya qilish san'at muhitida muvaffaqiyatli PR strategiyasining asosiy tarkibiy qismlari hisoblanadi. Kelajakda, yangi texnologiyalarning rivojlanishi va san'atga yondashuvlarning o'zgarishi bilan PR kampaniyalari san'at biznesida tobora muhim vositaga aylanadi.

Foydalangan adabiyotlar ro'yxati:

1. Kotler, P. (2017). "Marketing: An Introduction". Pearson.
2. Scott, D. M. (2020). "The New Rules of Marketing & PR". Wiley.
3. Fill, C. (2019). "Marketing Communications: Discovery, Creation and Conversations". Pearson.
4. Shusterman, R. (2000). "Pragmatist Aesthetics: Living Beauty, Rethinking Art". Rowman & Littlefield.
5. Zakirova, S. A., & Zunnunova, U. G. (2021). Classification Of Creative Industries In Uzbekistan. Nveo-natural volatiles & essential oils journal| nveo, 15296-15302.
6. Mukhamedov, U. S. (2021). Trends In The Emergence And Development Of Styles In Web Design. The American Journal of Interdisciplinary Innovations and Research, 3(10), 21-24.